

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра педагогіки, психології та менеджменту**

**Методичні рекомендації
до написання кваліфікаційної роботи
з психології**

для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти

Біла Церква 2025

УДК 378.22:37.051

Розглянуто та рекомендовано до друку Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 8 від «09» вересня 2025 року)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та
менеджменту (протокол № 8 від «02» вересня 2025 року)

Укладач:

Клочко Алла Олексіївна – доктор психологічних наук, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту ДЗВО «УМО» НАПН України.

Рецензенти:

Рибалка Валентин Васильович – доктор психологічних наук, професор, почесний академік НАПН України, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту

Ігнатович Олена Михайлівна – доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти / укладач: Клочко А.О. Біла Церква: БІНПО, 2025. 50 с.

У методичних рекомендаціях розкрито сутність кваліфікаційної роботи магістра, висвітлено особливості організації всіх етапів дослідження, представлено вимоги до структури, змісту та оформлення роботи. Видання містить чіткі інструкції щодо вибору теми, планування теоретичної та емпіричної частин, проведення психологічного дослідження, аналізу результатів, що дозволить здобувачам ефективно реалізувати мету та завдання кваліфікаційної роботи.

Детально описано методологію дослідження, вимоги до оформлення тексту, таблиць, графіків, списку джерел відповідно до чинних стандартів. Представлено процедуру підготовки

та захисту роботи, критерії оцінювання. Видання доповнено зразками оформлення структурних елементів роботи.

Рекомендовано здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПІ «Психологія», а також науковим керівникам кваліфікаційних робіт магістра.

©Клочко А.О., 2025

© БІНПО ДЗВО «УМО», 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
.....	
1. КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА З ПСИХОЛОГІЇ	6
.	
2. ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	7
3. ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	11
..	
3.1. Обґрунтування актуальності теми, постановка мети, завдань, об'єкту, предмету дослідження.	12
3.2. Робота над змістом теоретичної та емпіричної частин дослідження. ...	14
3.3. Проведення емпіричного дослідження.	17
..	
3.4. Аналіз та інтерпретація результатів. Формулювання висновків.	19
3.5. Заключний етап дослідження.	21
...	
4. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ОБСЯГУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	23
4.1. Структурні компоненти кваліфікаційної роботи.	23
.	
4.2. Правила цитування та посилання на джерела.	26
..	
4.3. Організація дослідження та представлення результатів.	27
.	
4.4. Вимоги до оформлення тексту кваліфікаційної роботи.	31
.	
5. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	35
...	
5.1. Підготовка здобувача освіти до захисту.	35
..	

5.2. Перелік і порядок обов'язкових процедур для підготовки до захисту кваліфікаційної роботи.	36
5.3. Процедура захисту кваліфікаційної роботи.	37
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	44
ДОДАТКИ.	45

ВСТУП

Сучасна психологічна наука переживає період динамічного розвитку, що зумовлений зростанням суспільного запиту на психологічні послуги, появою нових напрямів досліджень, впровадженням інноваційних методів діагностики та психологічної допомоги. У цих умовах особливого значення набуває якість підготовки психологів-професіоналів, здатних не лише застосовувати наявні знання, а й генерувати нові ідеї, проводити науково обґрунтовані дослідження, критично осмислювати складні психологічні феномени.

Магістерський рівень вищої освіти покликаний забезпечити поглиблену фахову підготовку спеціалістів, які володіють сучасною методологією психологічного дослідження, здатні самостійно розв'язувати складні професійні завдання та генерувати нові знання у галузі психології. Саме на цьому етапі відбувається становлення здобувача як дослідника, формування його наукового мислення, оволодіння інструментарієм сучасної психологічної науки.

Кваліфікаційна робота магістра разом із атестаційним екзаменом становлять завершальний етап атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Психологія». Кваліфікаційна робота засвідчує рівень теоретичних знань, дослідницьких умінь та практичних навичок випускника, його готовність до самостійної професійної діяльності. Кваліфікаційна робота

передбачає не просте відтворення засвоєних знань, а творче їх застосування для вирішення актуальних наукових або практичних проблем психології.

Методичні рекомендації розроблено з метою надання здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти комплексної підтримки на всіх етапах підготовки кваліфікаційної роботи. У виданні послідовно розглянуто всі аспекти підготовки кваліфікаційної роботи: сутність та призначення магістерського дослідження, організаційні питання (вибір і затвердження теми, планування), методологію проведення психологічного дослідження, вимоги до структури, змісту та оформлення роботи відповідно до чинних стандартів, процедуру захисту та критерії оцінювання.

Методичні рекомендації покликані стати надійним орієнтиром для здобувачів освіти у процесі написання кваліфікаційної роботи та сприяти формуванню їхньої дослідницької компетентності.

1. КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА З ПСИХОЛОГІЇ

Кваліфікаційна робота являє собою завершальний етап навчання на другому рівні вищої освіти, що засвідчує набуття здобувачем комплексу теоретичних знань, практичних умінь та дослідницьких компетентностей. Виконання роботи потребує від здобувача освіти аналітичного підходу, творчого мислення та поглибленого вивчення обраної проблематики.

За своєю суттю кваліфікаційна робота є самостійним дослідженням актуальної наукової проблеми у галузі психології, що систематизує здобуті знання та демонструє оволодіння методологією психологічного дослідження. Робота повинна містити науково обґрунтовані теоретичні або емпіричні результати, що свідчать про здатність здобувача самостійно здійснювати наукові розвідки у професійній сфері.

Результати дослідження мають відповідати сучасному стану психологічної науки, містити аргументоване вирішення конкретної науково-практичної проблеми та базуватися на застосуванні сучасних методів дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні актуальної проблеми психологічної науки або практики із застосуванням наукової методології та

отриманні оригінальних результатів, що збагачують наявні знання у обраній сфері.

Основні завдання написання кваліфікаційної роботи:

демонстрація фахової компетентності – підтвердження глибокого засвоєння теоретичних основ та практичних навичок у галузі психології, набутих протягом навчання;

формування дослідницької компетентності – підтвердження здатності самостійно планувати та реалізовувати наукове дослідження, здійснювати аналіз даних, застосовувати методологічні підходи та методи обробки результатів;

створення наукового продукту – розробка оригінального дослідження, що має потенційну практичну значущість для розвитку психологічної науки або вирішення прикладних завдань.

Кваліфікаційна робота обов'язково має висвітлювати:

- актуальність обраної теми та її місце у сучасних психологічних дослідженнях;
- практичну значущість для психологічної науки або професійної практики.

Таким чином, кваліфікаційна робота є важливим етапом професійного становлення психолога, що створює можливості для поглибленого опанування обраного напрямку психології, розвитку наукового мислення та реалізації дослідницького потенціалу здобувача освіти.

2. ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Процес підготовки кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є послідовним та структурованим, що включає декілька взаємопов'язаних етапів. Кожен етап має своє призначення та вимагає від здобувача освіти відповідальності, самостійності та системного підходу до виконання дослідницьких завдань.

Організаційний процес охоплює: визначення дослідницької проблематики та закріплення наукового керівництва; офіційне затвердження теми; розробку

календарного плану дослідження; організацію теоретичної та емпіричної частин роботи; презентацію та захист результатів.

Вибір теми кваліфікаційної роботи є важливим початковим етапом дослідницької діяльності, що значною мірою визначає успішність усього процесу підготовки та якість кінцевого результату. Правильно обрана тема має відповідати критеріям актуальності, доступності для дослідження та особистої зацікавленості здобувача освіти.

Здобувачі освіти можуть обирати тему з переліку, запропонованого кафедрою, або пропонувати власну тематику за умови обов'язкового узгодження з науковим керівником.

Критерії вибору теми.

Особиста зацікавленість – тема має відповідати інтересам та науковим уподобанням здобувача освіти, що забезпечить мотивацію протягом усього періоду дослідження.

Відповідність рівню підготовки – складність теми має корелювати з реальним рівнем знань, умінь та навичок здобувача освіти. Надмірно складні або занадто прості теми не сприяють професійному розвитку дослідника.

Можливості емпіричного дослідження – важливо заздалегідь оцінити реальність проведення психодіагностичного дослідження, доступність вибірки

респондентів (рекомендований обсяг – не менше 50 осіб), наявність необхідного інструментарію.

Актуальність та практична значущість – тема має відображати сучасні тенденції розвитку психологічної науки, мати теоретичне обґрунтування та потенціал практичного застосування результатів.

Наукова обґрунтованість – наявність достатньої кількості наукових джерел (монографій, статей вітчизняних та зарубіжних авторів) для формування теоретичної бази дослідження.

Взаємодія з науковим керівником.

Процес вибору теми передбачає активну консультативну взаємодію з науковим керівником, який допомагає:

- конкретизувати та коректно сформулювати тему;
- визначити мету та завдання дослідження;
- окреслити методологічні підходи до вивчення проблеми;
- оцінити реалістичність виконання роботи в установлені терміни.

Перевагу рекомендується надавати темам, що узгоджуються з науковою тематикою досліджень кафедри, що створює можливості для поглибленого вивчення проблеми та отримання кваліфікованої підтримки.

Наукове керівництво здійснюють науково-педагогічні працівники випускової кафедри, які мають науковий ступінь доктора або кандидата наук. За необхідності можуть залучатися консультанти з числа досвідчених фахівців-практиків галузі.

Інформація про викладачів кафедри психології, їхні наукові інтереси та можливості наукового керівництва оновлюється щорічно та доводиться до відома здобувачів освіти на початку навчального року.

Офіційне затвердження теми кваліфікаційної роботи та закріплення наукового керівника є обов'язковою процедурою, що легітимізує початок дослідницької роботи та встановлює відповідальність усіх учасників процесу.

Обрані здобувачами освіти теми та призначені наукові керівники спочатку обговорюються на засіданні кафедри педагогіки, психології та менеджменту, де оцінюється їхня відповідність освітньо-професійній програмі, науковим напрямам кафедри та можливостям здобувачів освіти.

Протягом підготовки кваліфікаційної роботи можливі зміни або уточнення теми, корекція плану дослідження, у виняткових випадках – заміна наукового

керівника. Такі питання розглядаються на засіданні кафедри не пізніше ніж за шість місяців до планового терміну подання роботи на захист.

Підстави для внесення змін можуть включати:

- виявлення об'єктивних труднощів у реалізації первісного задуму;
- зміну пріоритетів у науковій проблематиці;
- нові обставини, що впливають на можливість проведення дослідження;
- рекомендації наукового керівника щодо конкретизації або розширення дослідницького фокусу.

Будь-які зміни мають бути обґрунтованими, узгодженими з науковим керівником та оформленими відповідним протокольним рішенням кафедри.

Календарний план виконання кваліфікаційної роботи є важливим організаційним інструментом, що забезпечує систематичність дослідницької діяльності та своєчасність виконання всіх етапів роботи.

Здобувач освіти самостійно розробляє календарний план виконання роботи з урахуванням специфіки обраної теми, обсягу необхідних досліджень та

встановлених термінів захисту. План обов'язково узгоджується з науковим керівником, який оцінює його реалістичність та повноту.

Структура календарного плану.

Типовий план включає такі основні етапи:

- вивчення та аналіз наукової літератури з проблеми дослідження;
- формування теоретико-методологічної бази дослідження;
- підбір та адаптація психодіагностичного інструментарію;
- проведення пілотажного дослідження;
- організація та проведення основного емпіричного дослідження;
- обробка та аналіз отриманих даних;
- інтерпретація результатів та формулювання висновків;
- оформлення текстової частини роботи;
- апробація результатів (публікації, виступи на конференціях тощо);
- підготовка до публічного захисту.

Кожен етап має чітко визначені терміни виконання, що дозволяє здобувачу освіти та науковому керівнику контролювати хід підготовки роботи (*Додаток Б*).

Етап підготовки та організація теоретичного та емпіричного дослідження є найбільш тривалим та змістовно насиченим у процесі підготовки кваліфікаційної роботи, оскільки передбачає безпосереднє проведення наукового дослідження.

Робота над теоретичною частиною передбачає, що здобувач освіти здійснює системний аналіз наукової літератури з обраної проблематики, вивчає емпіричні дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів, визначає та обґрунтовує теоретико-методологічні основи власного дослідження. Важливим завданням на цьому етапі є аналіз стану розробленості проблеми у психологічній науці та формулювання понятійного апарату дослідження. Окреслена робота виконується через відвідування лекційних та практичних занять, самостійне опрацювання наукових джерел, консультації з науковим керівником.

Організація емпіричного дослідження включає обґрунтування вибору методів та методик дослідження, формування вибірки респондентів відповідно до мети дослідження, проведення пілотажного дослідження для перевірки валідності обраного інструментарію. Здобувач освіти реалізовує основний етап емпіричного дослідження, здійснює первинну обробку отриманих даних, проводить статистичний аналіз результатів. Завершальними кроками є якісна

інтерпретація виявлених закономірностей та формулювання висновків і практичних рекомендацій.

Науковий керівник здійснює систематичний супровід дослідницької діяльності здобувача освіти через поточний контроль, що передбачає регулярні консультації та обговорення структури роботи, методології дослідження, проміжних результатів. Методична підтримка включає надання рекомендацій щодо добору наукової літератури, вибору методів дослідження, способів обробки даних, наукового оформлення результатів.

Керівник здійснює моніторинг виконання через перевірку дотримання календарного плану, контроль за академічною доброчесністю, оцінювання якості виконаної роботи на кожному етапі. Підготовка до захисту передбачає надання письмового відгуку на завершену роботу з рекомендацією до захисту, консультування щодо підготовки презентації та доповіді.

3. ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Процес підготовки кваліфікаційної роботи передбачає послідовну реалізацію взаємопов'язаних етапів наукового дослідження, кожен з яких має своє специфічне призначення та забезпечує якість кінцевого результату.

Підготовчий етап полягає у визначенні дослідницької проблеми та формулюванні завдань дослідження. Здобувач освіти обирає тему, конкретизує напрям наукового пошуку, визначає об'єкт та предмет майбутнього дослідження.

Інформаційно-аналітичний етап передбачає систематичний пошук наукових джерел та літератури з обраної проблематики, критичне опрацювання

теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних дослідників, формування теоретико-методологічної бази дослідження.

Етап емпіричної верифікації включає збір фактичного матеріалу через проведення психодіагностичного дослідження, перевірку достовірності отриманих даних, первинну обробку результатів.

Інтерпретаційний етап характеризується аналізом виявлених фактів, встановленням закономірностей та взаємозв'язків між досліджуваними психологічними явищами, узагальненням результатів.

Оформлювальний етап передбачає написання текстової частини роботи, структурування матеріалу відповідно до встановлених вимог, формулювання висновків та рекомендацій.

Виконання кваліфікаційної роботи здійснюється у такій послідовності.

Визначення об'єкта та предмета дослідження, що конкретизує фокус наукового пошуку та окреслює межі дослідницької роботи.

Написання вступу з обґрунтуванням актуальності обраної проблеми для сучасної психологічної науки та практики, формулюванням мети, завдань та гіпотези дослідження.

Теоретичний аналіз наукової літератури для встановлення ступеня розробленості проблеми, виявлення дискусійних питань та визначення напрямів власного дослідження.

Підготовка емпіричного дослідження, що включає обґрунтування методологічного інструментарію, формування вибірки респондентів, розробку процедури проведення психодіагностичних заходів.

Проведення емпіричного дослідження, збір первинних даних, їх обробка з використанням статистичних методів, аналіз результатів та формулювання висновків.

Оформлення основного тексту роботи шляхом структурування підготовлених матеріалів у логічно пов'язані розділи та підрозділи, формулювання узагальнюючих висновків за результатами дослідження, коригування остаточного варіанту вступної частини з урахуванням отриманих результатів.

Завершальне оформлення роботи, що передбачає складання списку використаних джерел відповідно до бібліографічних стандартів, перевірку коректності посилань на наукові праці у тексті роботи, підготовку додатків з

ілюстративним та допоміжним матеріалом, оформлення титульної сторінки згідно з встановленими вимогами.

3.1. Обґрунтування актуальності теми, постановка мети, завдань, об'єкту, предмету дослідження

Після обрання теми дослідження здобувач освіти переходить до етапу її концептуального осмислення та обґрунтування наукової і практичної значущості. Зазначений процес передбачає ретельне опрацювання релевантних інформаційних джерел, зокрема, монографій, статей у фахових періодичних виданнях, електронних наукових баз даних та інших достовірних ресурсів.

Робота над теоретичною складовою дослідження вимагає вивчення як фундаментальних класичних праць з обраної проблематики, так і сучасних публікацій, виданих протягом останнього десятиліття. Така хронологічна широта аналізу дозволяє простежити еволюцію наукових поглядів, виявити усталені концепції та дискусійні питання, визначити ступінь розробленості проблеми у вітчизняній та зарубіжній психологічній науці.

Критичне опрацювання наукових джерел спрямоване на виявлення тих аспектів проблеми, які залишаються недостатньо дослідженими або потребують додаткової емпіричної верифікації. Саме ці прогалини у науковому знанні формують підґрунтя для подальшої дослідницької активності здобувача освіти.

Результатом аналітичної роботи є формування дослідницьких питань або наукових гіпотез, що є припущеннями, які потребують емпіричної перевірки. Дослідницькі питання окреслюють проблемне поле та спрямовують увагу на конкретні аспекти, що підлягають вивченню. Гіпотези, хоча й не є обов'язковим елементом кваліфікаційної роботи освітньо-професійного рівня, формуються як конкретні припущення про очікувані результати, що мають бути узгодженими з теоретико-методологічною базою дослідження.

Сформульовані дослідницькі питання або гіпотези стають основою для побудови методологічного каркасу дослідження, що включає визначення мети, об'єкта, предмета та завдань. Між цими компонентами та темою роботи має існувати чітка логічна узгодженість, що забезпечує цілісність дослідження.

Об'єкт дослідження – це психічне явище, процес, властивість або особистісна сфера, що перебуває у фокусі дослідницької уваги. Наприклад,

об'єктом може бути емоційний інтелект, копінг-стратегії, життестійкість або мотиваційно-ціннісна сфера особистості.

Предмет дослідження конкретизує та уточнює, який саме аспект, характеристика чи процес обраного об'єкта підлягатиме вивченню. Предмет є вужчим поняттям порівняно з об'єктом. Один об'єкт може мати множину потенційних предметів дослідження.

Наприклад, якщо об'єктом є емоційний інтелект, предметом може бути взаємозв'язок емоційного інтелекту з ефективністю міжособистісної комунікації у юнацькому віці.

Розглянемо приклад з вивчення професійного вигорання.

Дослідницьке питання може звучати як: "Які психологічні чинники зумовлюють розвиток синдрому професійного вигорання у педагогів?" або більш конкретно: "Чи існує взаємозв'язок між особистісною стійкістю педагогів та рівнем їхнього професійного вигорання?".

Гіпотеза дослідження може бути сформульована наступним чином: "Рівень професійного вигорання педагогів може бути спрогнозований через комбінацію особистісних факторів (зокрема, рівня життестійкості та емоційної саморегуляції) та організаційних умов праці (інтенсивність робочого навантаження, наявність соціальної підтримки)". У такому разі дослідник прагнутиме емпірично перевірити, чи дійсно можна виокремити дві групи

предикторів професійного вигорання: особистісні (як більш стабільні характеристики) та ситуаційні (як контекстуально зумовлені фактори).

Завдання дослідження визначаються відповідно до його мети та охоплюють теоретичний, методичний та практичний аспекти роботи. Вони мають бути конкретними, вимірюваними та послідовними.

Наприклад, завдання дослідження професійного вигорання можуть включати:

здійснення теоретичного аналізу наукових джерел щодо феномену професійного вигорання, його структурних компонентів, психологічних чинників та специфіки прояву у педагогічній діяльності;

планування та реалізація емпіричного дослідження, спрямованого на виявлення взаємозв'язків між особистісними характеристиками педагогів, умовами їхньої професійної діяльності та рівнем професійного вигорання;

проведення статистичного аналізу отриманих даних, інтерпретація результатів та встановлення закономірностей;

розробка науково обґрунтованих рекомендацій для практичних психологів та адміністрації закладів освіти щодо профілактики професійного вигорання педагогів.

Чітке формулювання всіх структурних компонентів дослідження забезпечує методологічну коректність роботи та створює підґрунтя для якісного виконання емпіричної частини.

3.2. Робота над змістом теоретичної та емпіричної частин дослідження

На цьому етапі здобувач освіти здійснює систематичний пошук та опрацювання наукових джерел, релевантних обраній темі дослідження. Робота передбачає використання бібліотечних ресурсів, довідкових видань, наукових словників, а також електронних баз даних (Google Scholar, Scopus, PubMed, Web of Science тощо).

Результатом інформаційного пошуку має стати систематизована база джерел та понятійний апарат дослідження. Для ефективного управління бібліографічною інформацією рекомендується використовувати спеціалізовані

програмні засоби (Zotero, Mendeley, EndNote), що полегшують формування списку літератури та забезпечують коректність оформлення посилань.

Зібрані матеріали доцільно попередньо узгодити з науковим керівником перед тим, як переходити до детального опрацювання основних теоретичних, методологічних та методичних джерел. Таке узгодження дозволяє скоригувати напрям пошуку та оптимізувати витрати часу.

Після завершення первинного збору інформації здобувач освіти аналізує весь масив матеріалу з метою формування цілісного розуміння предмета дослідження та складає попередній план роботи, який стане основою для структурування тексту.

Особливу увагу слід приділити деталізації теоретичної частини роботи, диференціюючи її на логічно пов'язані підрозділи, що визначають окремі напрями теоретичного аналізу. Сформована структура змісту подається на узгодження науковому керівнику.

Після схвалення керівником зміст стає базовим орієнтиром для подальшого написання роботи. Всі розділи, зазначені у змісті, мають бути відображені в остаточному варіанті тексту та наповнені відповідним науковим матеріалом. При формуванні змісту необхідно дотримуватися вимог чинних стандартів оформлення наукових робіт.

За необхідності, перед вступною частиною може бути розміщено перелік умовних позначень, термінів, скорочень та символів, що використовуються у тексті роботи. Це особливо актуально при вживанні специфічної термінології або маловідомих аббревіатур.

Вступна частина містить обґрунтування проблеми дослідження з аргументацією актуальності обраної теми, визначенням мети, завдань, об'єкта, предмета та методів дослідження. Важливо також відобразити зв'язок дослідження з існуючими науковими програмами або тематикою наукових досліджень кафедри.

У вступі необхідно описати методологію дослідження, що включає:

теоретичні методи – систематичний або критичний огляд наукової літератури, порівняльний аналіз концепцій, узагальнення теоретичних положень;

емпіричні методи можуть бути якісними (аналіз окремих випадків, спостереження, глибинні інтерв'ю, фокус-групи, контент-аналіз, вивчення

продуктів діяльності) та кількісними (психодіагностичне тестування, опитування, експериментальні та квазіекспериментальні дослідження, когортні дослідження, побудова прогностичних моделей);

статистичні методи – попередня обробка даних, аналіз їх розподілу, кореляційний аналіз, порівняння груп за параметричними та непараметричними критеріями, дисперсійний аналіз, факторний аналіз (експлораторний або конфірматорний), регресійний аналіз, оцінювання психометричних властивостей методик. Застосування методів математичної статистики є обов'язковою вимогою для кваліфікаційних робіт магістерського рівня.

Теоретична складова роботи та емпірична її частина формують основний зміст дослідження, що структурується на розділи, підрозділи та параграфи. Кожен розділ починається з нової сторінки.

Теоретична частина зазвичай представлена у вигляді огляду наукової літератури, що становить перший розділ роботи. Цей етап передбачає систематичний пошук релевантних джерел у бібліотечних фондах та електронних базах даних з подальшим їх критичним аналізом.

Здобувач освіти має продемонструвати вміння працювати з науковою літературою, здатність до аналізу та систематизації опрацьованого матеріалу. У кожному теоретичному підрозділі обов'язково наводяться емпіричні факти та теоретичні концепції дослідників, які працювали над вирішенням відповідних наукових проблем.

Матеріал викладається у логічній послідовності, структурований за тематичними блоками. До кожного смислового фрагменту здобувач освіти формулює власні узагальнення, коментарі та критичні зауваження, демонструючи самостійність наукового мислення. Кожен розділ має мати завершений характер та закінчуватися узагальнюючими висновками, що відображають основні ідеї та результати теоретичного аналізу.

Розділи, присвячені результатам власного **емпіричного дослідження**, містять детальний опис методології та інструментарію (психодіагностичних

методик, опитувальників, проєктивних технік, експериментальних процедур), а також презентацію отриманих результатів.

Необхідно надати розгорнутий опис застосованих методів психологічного дослідження, обґрунтувати їх вибір, описати процедуру проведення та методи статистичної обробки даних.

У першому підрозділі емпіричної частини обґрунтовується методологія дослідження. Для наповнення змісту емпіричних розділів здобувач освіти проводить психодіагностичне обстеження сформованої вибірки респондентів відповідно до розробленого плану дослідження з метою отримання емпіричних даних для подальшого аналізу.

3.3. Проведення емпіричного дослідження

Реалізація емпіричної частини кваліфікаційної роботи є ключовим етапом дослідницького процесу, що вимагає ретельного планування та дотримання методологічних і етичних стандартів.

Підбір дослідницького інструментарію здійснюється з урахуванням специфіки досліджуваного психологічного феномену. Різні психічні явища потребують застосування специфічних методів для їх адекватного вивчення. Наприклад, дослідження когнітивних процесів, таких як увага або мислення, найефективніше здійснюється через стандартизовані тести та експериментальні процедури, тоді як метод спостереження для цих цілей буде малоінформативним. Водночас, вивчення суб'єктивних переживань, ціннісних орієнтацій або особистісних смислів потребує застосування якісних методів, зокрема глибинних інтерв'ю, методу обґрунтованої теорії, наративного аналізу або проєктивних технік.

Склад та обсяг вибірки визначаються відповідно до теми дослідження, доступності респондентів та обраних методів збору даних. Якщо тематика дослідження є вузькоспеціалізованою, а методики характеризуються значною трудомісткістю або тривалістю проведення, допускається формування вибірки меншого обсягу за умови обґрунтування такого рішення.

Кількість учасників дослідження може варіюватися залежно від складності проблеми, вікових особливостей респондентів та специфіки вибірки. Певні категорії досліджуваних, такі як представники рідкісних професій, особи з

унікальним досвідом, пацієнти з рідкісними порушеннями або представники малочисельних груп, об'єктивно не можуть формувати великі вибірки. У таких випадках обсяг вибірки узгоджується з науковим керівником з детальним обґрунтуванням у методологічній частині роботи.

Мінімальний рекомендований обсяг вибірки для кількісного дослідження у кваліфікаційній роботі становить п'ятдесят і більше осіб, що забезпечує можливість застосування статистичних методів аналізу даних.

Планування та проведення дослідження обов'язково передбачає дотримання етичних принципів роботи з учасниками.

Основні етичні вимоги включають забезпечення добровільної участі респондентів на основі інформованої згоди. Учасники мають бути поінформовані про мету дослідження, процедуру участі, можливі ризики та право відмовитися від участі на будь-якому етапі. Винятком є методи прихованого спостереження або природного експерименту, застосування яких має бути спеціально обґрунтоване методологічною необхідністю.

Респондентів обов'язково повідомляють про анонімність або конфіденційність їхніх відповідей. Дослідження не повинне завдавати учасникам психологічної, моральної чи будь-якої іншої шкоди, порушувати їхній психологічний комфорт або негативно впливати на міжособистісні стосунки. Якщо дослідження потенційно може викликати емоційний дискомфорт або психологічне навантаження, про це необхідно попередити учасників заздалегідь та надати контактну інформацію для отримання психологічної підтримки.

У випадках, коли збір даних передбачає фіксацію персональних даних (прізвище, ім'я, контактна інформація, ідентифікаційні номери), респондент має надати письмову згоду на збір, обробку та зберігання цієї інформації відповідно до чинного законодавства про захист персональних даних.

При оформленні результатів дослідження особисті дані учасників підлягають шифруванню або використанню псевдонімів, що унеможлиблює їх ідентифікацію сторонніми особами.

Для забезпечення коректності збору даних необхідно заздалегідь підготувати стандартизовані бланки відповідей, які можуть бути реалізовані у паперовому або електронному форматі, або створити посилання на онлайн-платформи для проходження тестування. Ретельна підготовка матеріалів

дозволяє оптимізувати час проведення дослідження, підвищити ефективність роботи та спростити процедуру первинної обробки даних.

Залежно від обраних методів та специфіки дослідницького задуму, третій розділ кваліфікаційної роботи може містити різні типи емпіричного матеріалу. Це може бути формувальний експеримент, спрямований на апробацію розробленої психологічної програми або методики втручання. Альтернативно, третій розділ може представляти другий етап дослідження, якщо попередній розділ був присвячений пілотному дослідженню або розробці оригінального діагностичного інструменту.

Можливим варіантом є ілюстрація виявлених закономірностей та взаємозв'язків на матеріалі детальних діагностичних або практичних випадків, що дозволяє поглибити розуміння досліджуваного феномену. Також третій розділ може містити результати апробації отриманих даних, наприклад, через проведення психоосвітніх заходів, розробку практичних рекомендацій або впровадження результатів дослідження у конкретні сфери професійної діяльності.

3.4. Аналіз та інтерпретація результатів. Формулювання висновків

Етап аналізу та інтерпретації результатів є кульмінаційним моментом дослідницького процесу, де здобувач освіти перетворює емпіричні дані на науково обґрунтовані знання про досліджуване психологічне явище.

Опрацювання отриманих результатів передбачає пошук закономірностей, систематизацію інформації, класифікацію виявлених фактів та явищ за певними критеріями, категоріями або рівнями прояву. Здобувач освіти здійснює структурування даних, виокремлює типологічні групи, встановлює кількісні та якісні характеристики досліджуваних феноменів.

Основні результати емпіричного дослідження презентуються у відповідному підрозділі експериментальної частини роботи. Цей розділ має містити не лише описову статистику та результати застосування статистичних критеріїв, а й детальне обговорення отриманих даних у контексті поставлених дослідницьких завдань.

На цьому етапі відбувається формування власного наукового знання через опис виявлених закономірностей, аналіз взаємозв'язків та залежностей між

досліджуваними змінними. Здобувач освіти має порівняти отримані результати, осмислити їх у контексті теоретичних концепцій, надати психологічне пояснення виявленим тенденціям та закономірностям.

Важливим аспектом інтерпретації є співставлення власних результатів із даними, отриманими іншими дослідниками у схожих або аналогічних дослідженнях. Таке порівняння дозволяє визначити специфіку власних результатів, підтвердити або виявити відмінності, пояснити можливі розбіжності особливостями вибірки, методологічними відмінностями або іншими факторами.

Для об'єктивного аналізу емпіричних даних застосовуються методи математичної статистики, що дозволяють виявити особливості досліджуваних психологічних явищ, встановити статистично значущі відмінності між групами, визначити кореляційні зв'язки між змінними, побудувати прогностичні моделі.

Вибір статистичних методів обумовлюється характером даних, обсягом вибірки, типом дослідницьких питань та рівнем вимірювання змінних. Результати статистичного аналізу мають бути коректно інтерпретовані з точки зору психологічного змісту виявлених закономірностей, а не обмежуватися констатацією статистичних показників.

Ключовим завданням цього етапу є реалізація поставлених дослідницьких завдань та отримання відповіді на сформульоване дослідницьке питання або верифікація висунутої гіпотези. Здобувач освіти має чітко зазначити, чи підтверджується висунута гіпотеза емпіричними даними, чи отримані результати дозволяють дати обґрунтовану відповідь на дослідницьке питання, які аспекти проблеми потребують подальшого вивчення.

Кожен розділ роботи завершується локальними висновками, що узагальнюють основний зміст та результати, викладені у цьому розділі. Висновки мають бути конкретними, чітко сформульованими, логічно пов'язаними зі змістом розділу.

Окрім локальних висновків, наприкінці кваліфікаційної роботи формулюються загальні висновки, що інтегрують результати як теоретичної, так і емпіричної частин дослідження. Загальні висновки мають відображати реалізацію всіх поставлених завдань, містити узагальнення теоретичного аналізу, основні результати емпіричного дослідження, інформацію про

підтвердження або спростування гіпотези, практичну значущість отриманих результатів.

Висновки формулюються у стислій, тезовій формі, кожен висновок має бути самодостатнім твердженням, що відображає конкретний результат дослідження. Кількість загальних висновків зазвичай відповідає кількості поставлених завдань дослідження, що забезпечує логічну завершеність роботи. У висновках необхідно розкрити основні результати, отримані у процесі дослідження, підкреслити їхню теоретичну та практичну значущість для психологічної науки або професійної практики. Важливо також окреслити можливі напрями та перспективи подальших досліджень з обраної проблематики, що демонструє розуміння здобувачем освіти ширшого контексту наукової проблеми.

3.5. Заключний етап дослідження

Завершальна стадія роботи над кваліфікаційним дослідженням передбачає систематизацію всіх отриманих результатів, остаточне оформлення тексту та підготовку роботи до захисту.

Завершуючи підготовку кваліфікаційної роботи, здобувач освіти здійснює комплексний перегляд усіх матеріалів, проводить їх критичний аналіз з метою виявлення можливих недоліків, неточностей або прогалин. У разі виявлення помилок, логічних розривів або недостатньо обґрунтованих положень необхідно внести відповідні виправлення, уточнення та доповнення до змісту рукопису.

Особливу увагу слід приділити перевірці списку використаних джерел та оформлення додатків. Необхідно переконатися, що всі джерела, на які є посилання у тексті роботи, включені до списку літератури, і навпаки – усі позиції списку мають відповідні посилання у тексті.

На завершальному етапі підготовки роботи особливо важливою є взаємодія з науковим керівником, який здійснює остаточну перевірку тексту, надає рекомендації щодо поліпшення окремих фрагментів, оцінює відповідність роботи встановленим вимогам.

Список використаних джерел має бути оформлений згідно з чинними бібліографічними стандартами та вимогами, актуальними на момент подання роботи до захисту. Список відображає весь обсяг наукової літератури,

опрацьованої під час підготовки роботи, та формується в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або за назвами публікацій (*Додаток Г*).

Важливою вимогою є дотримання академічної доброчесності та етичних принципів у виборі джерел інформації. У кваліфікаційній роботі не допускається використання наукових джерел авторів з країн-агресорів, а також джерел, виданих на території цих країн. Заборонено також цитування у тексті та внесення до бібліографічного списку публікацій, оприлюднених мовою країни-агресора, незалежно від країни видання.

У випадках, коли йдеться про класичні або сучасні праці зарубіжних авторів, що мають переклади недопустимими мовами, необхідно використовувати посилання на оригінальні видання англійською, німецькою, французькою або іншими мовами, або на українські переклади цих праць.

Додатки містять допоміжний матеріал, що ілюструє або доповнює основний зміст роботи: бланки використаних методик, приклади стимульного матеріалу, таблиці первинних даних, детальні результати статистичної обробки, зразки протоколів дослідження. Оформлення додатків має відповідати

встановленим стандартам, кожен додаток повинен мати відповідне посилання у тексті основної частини роботи.

4. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ОБСЯГУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Цей розділ присвячено детальному опису вимог до структурних компонентів кваліфікаційної роботи з акцентом на питаннях їх оформлення. Якщо попередні розділи зосереджувалися на змістовному розумінні процедур

написання роботи та проведення дослідження, то тут основна увага приділяється технічним аспектам оформлення.

4.1. Структурні компоненти кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота за своєю структурою включає такі обов'язкові елементи:

анотація обсягом до однієї сторінки та перелік ключових слів (п'ять-сім термінів) українською та англійською мовами, що стисло відображають сутність дослідження;

зміст із зазначенням номерів сторінок усіх структурних елементів роботи, включаючи розділи та підрозділи (*додаток В*);

перелік умовних позначень, термінів і скорочень (за наявності у роботі специфічної термінології або маловідомих аббревіатур);

вступ, що містить обґрунтування актуальності дослідження та методологічний апарат роботи;

три основні розділи, структуровані на підрозділи, кожен з яких завершується локальними висновками;

загальні висновки, що узагальнюють результати всього дослідження;

список використаних джерел, що включає вітчизняні та зарубіжні публікації;

додатки, що містять допоміжні матеріали (таблиці, діаграми, ілюстрації, бланки методик, статистичні розрахунки, методичні розробки тощо) за потреби.

Загальний обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи (без урахування списку літератури та додатків) становить від 50 до 80 сторінок. Проте за умови особливої складності досліджуваного явища або специфіки методології обсяг може варіюватися за погодженням з науковим керівником.

Важливішим за формальний обсяг є якість розкриття теми дослідження, коректність проведення та обробки емпіричних даних, наявність обґрунтованих та психологічно грамотних висновків. Обсяг має бути достатнім для

повноцінного висвітлення всіх аспектів дослідження, але без надмірної деталізації другорядних питань.

Кваліфікаційна робота починається з титульної сторінки (*додаток А*).

При плануванні структури власної наукової роботи необхідно враховувати кілька принципових вимог. Теми кожного розділу мають бути рівнозначними за своїм значенням для розкриття загальної теми дослідження. Розділи мають бути приблизно однакові за обсягом та охоплювати весь матеріал, релевантний темі, без включення сторонньої інформації. Теми та зміст окремих розділів не повинні дублювати один одного або накладатися за змістом. Жоден із розділів не має за назвою повторювати загальну тему роботи, оскільки розділ є лише частиною цілісного дослідження.

Кваліфікаційна робота розпочинається зі вступної частини, де формулюються основні методологічні положення, що визначають усю подальшу логіку дослідження.

Основне завдання вступу полягає у тому, щоб зорієнтувати читача у тематиці роботи, представити дослідницьку проблему, пояснити важливість та актуальність звернення до обраної теми, розкрити ширший науковий, соціальний та практичний контекст досліджуваного явища. Вступ має представити науковій спільноті основну ідею роботи та ті положення, які здобувач освіти збирається обґрунтувати в основній частині дослідження.

Вступна частина включає обґрунтування актуальності обраної теми з аналізом стану її розробленості у вітчизняній та зарубіжній психологічній науці (описово і лаконічно), формулювання об'єкта, предмета, мети, гіпотези або дослідницького питання, завдань дослідження. Важливо вказати на зв'язок дослідження з існуючими науковими програмами, науковою тематикою кафедри або актуальними напрямками розвитку психологічної науки.

У вступі також обов'язково описують теоретичне та практичне значення результатів дослідження. Зазначається сутність та значущість очікуваних результатів для розвитку психологічної науки або вирішення практичних завдань професійної психологічної діяльності.

Загальний обсяг вступної частини не має перевищувати 3-4 сторінки. Вступ зазвичай остаточно корегується після повного завершення основної

частини роботи, коли здобувач освіти має повне розуміння отриманих результатів та може точніше сформулювати основні положення.

Заголовок "Вступ" розміщують по центру аркуша. Назви структурних компонентів вступу (актуальність дослідження, об'єкт, предмет, мета, гіпотеза, завдання дослідження) оформляють з абзацу жирним шрифтом.

Аналітичний огляд літератури, що зазвичай становить перший розділ кваліфікаційної роботи, присвячується систематичному аналізу наукових джерел з досліджуваної проблематики. Цей етап роботи передбачає пошук релевантної літератури у бібліотечних фондах, електронних базах даних та її критичне опрацювання.

Здобувач освіти має продемонструвати вміння працювати з науковими джерелами, високий рівень засвоєння та критичного осмислення вивченого матеріалу, наявність власної позиції при оцінюванні отриманої інформації. Літературний огляд не є механічним переліком або компіляцією чужих думок, а має бути критичним аналізом, що виявляє протиріччя, дискусійні питання, прогалини у знаннях.

При читанні наукової книги або статті, що заслуговує на увагу, рекомендується одразу конспектувати основні теоретичні ідеї та результати наведених досліджень. Можна виписувати висновки автора у тому вигляді, у якому вони викладені у роботі, обов'язково додаючи номер сторінки. Це дозволить у подальшому коректно використати певний текст як цитату з точним посиланням.

Зібрані матеріали можуть бути структуровані за хронологічним принципом, коли виклад описує етапи дослідження проблеми у вітчизняній та зарубіжній науці, демонструючи еволюцію поглядів. Однак логічна (тематична) побудова огляду має переваги для поглибленого розуміння природи

досліджуваного явища, оскільки дозволяє систематизувати матеріал за теоретичними підходами, аспектами проблеми або методологічними напрямками.

4.2. Правила цитування та посилання на джерела

В огляді літератури обов'язково потрібно зазначати прізвища авторів, чії ідеї, концепції або емпіричні результати переказуються чи узагальнюються. Необхідно вказувати конкретні публікації авторів, а якщо інформація взята з вторинного джерела, це також має бути чітко зазначено.

Звернення до праць інших авторів є загальноприйнятою науковою практикою і дає змогу показати, що вашу думку поділяють авторитетні дослідники, або, навпаки, критично проаналізувати позиції, з якими ви не погоджуєтесь. Однак необхідно пам'ятати, що дослівне запозичення чужого тексту без посилання на джерело є плагіатом. Робота, у якій виявлено плагіат, до захисту не допускається і підлягає перевірці на академічну доброчесність.

Посилання на джерело наводять у квадратних дужках відповідно до його порядкового номера у списку використаної літератури. Посилання вважається продовженням речення, тому крапку ставлять після нього. Можна робити посилання як на весь використаний документ, так і на окремі його частини, а також на групу документів (наприклад, [4; 12; 15]). Це означає, що наведена ідея висвітлена у працях під номерами 4, 12, 15 у списку літератури.

Використовувати праці інших авторів можна трьома основними способами: цитування, перефразування та узагальнення.

Цитата є дослівним відтворенням фрагменту тексту і не має бути надмірно довгою (зазвичай не більше двох-трьох речень). Її подають у лапках і обов'язково супроводжують посиланням на джерело з зазначенням сторінки. Вилучення певних фрагментів із цитати позначають трикрапкою в квадратних дужках.

Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються з авторським текстом.

Наприклад: "Емоційний інтелект є здатністю розпізнавати власні емоції та емоції інших людей ... для мотивації себе та управління емоціями" [5, с. 12].

Узагальнення дозволяє одним-двома реченнями передати зміст значного обсягу інформації, виокремлюючи основну думку або тенденцію з декількох джерел.

Найбільшу частину тексту огляду становить перефразування. Застосовуючи його, автор прагне переказати думку максимально близько до змісту оригіналу, але використовуючи власну лексику та стилістику, демонструючи розуміння матеріалу. Уникнути плагіату при перефразуванні допомагають такі прийоми: виділення основної думки автора, зміна структури речення, використання синонімів та альтернативних граматичних конструкцій, обов'язкове посилання на першоджерело навіть при значній трансформації тексту.

4.3. Організація дослідження та представлення результатів

Другий розділ кваліфікаційної роботи присвячується детальному опису методів та організації емпіричного дослідження. Зазвичай цей розділ структурується на два-три підрозділи, кожен з яких має своє специфічне призначення.

Перший підрозділ містить обґрунтування вибору методів та методик дослідження. Здобувач освіти, посилаючись на дослідження інших авторів та теоретичні положення, викладені у першому розділі, пояснює доцільність використання саме цих дослідницьких інструментів для вивчення обраного психологічного феномену.

Якщо використовується широко відома стандартизована методика, у тексті роботи достатньо навести її повну назву, автора, призначення та основні психометричні характеристики (надійність, валідність), а повний текст методики розмістити у додатках. Це дозволяє уникнути перевантаження основного тексту

технічними деталями, зберігаючи при цьому можливість для читача ознайомитися з повним інструментарієм.

Самостійно розроблений дослідницький інструмент (авторський опитувальник, план структурованого інтерв'ю, анкета, оригінальна експериментальна процедура) наводять повністю у тексті роботи або у додатках з детальним описом процедури його розробки, обґрунтуванням змісту та структури.

У цьому підрозділі детально описують процедуру проведення дослідження: часові рамки, умови проведення, особливості формування вибірки респондентів, процедуру пред'явлення стимульного матеріалу або інструкцій, порядок заповнення бланків відповідей. Важливо зазначити всі методологічні деталі, що можуть вплинути на валідність результатів або необхідні для можливості реплікації дослідження іншими науковцями.

Здобувач освіти описує характеристики вибірки (кількість учасників, вік, стать, соціально-демографічні характеристики, критерії включення або виключення з вибірки), методи рекрутингу респондентів, забезпечення етичних вимог (інформована згода, конфіденційність).

У випадках, коли досліджуване явище характеризується високою складністю або багатоаспектністю, другий розділ може містити додаткові теоретичні відомості або інформацію прикладного характеру, що доповнює перший розділ. У такому разі детальний опис методів та методики дослідження можна перенести у третій розділ і розмістити безпосередньо перед презентацією емпіричних даних, що підвищує логічність викладу матеріалу.

Третій розділ кваліфікаційної роботи присвячується презентації, аналізу та інтерпретації результатів емпіричного дослідження. Цей розділ є центральним у структурі роботи, оскільки саме тут реалізуються поставлені дослідницькі

завдання і формулюється відповідь на дослідницьке питання або здійснюється верифікація гіпотези.

Варіативність структури емпіричної частини

Залежно від специфіки та мети дослідження можливі різні варіанти структурування емпіричних розділів роботи.

У класичному варіанті другий розділ присвячується методам та організації дослідження, а третій – аналізу та інтерпретації результатів.

Альтернативний варіант передбачає, що другий розділ містить опис методів, організації дослідження та презентацію отриманих результатів констатувального етапу, а третій розділ присвячується розробці та апробації корекційної, розвивальної або психопрофілактичної програми на основі виявлених закономірностей. У такому разі третій розділ може включати теоретичне обґрунтування програми, опис її змісту, етапів реалізації та результатів формувального експерименту.

Можливим є варіант, коли третій розділ містить розробку практичних рекомендацій, методичних матеріалів, тренінгових програм, діагностичного інструментарію або інших прикладних продуктів на основі результатів, отриманих у другому розділі. У такому випадку третій розділ демонструє практичну значущість дослідження та можливості впровадження його результатів у професійну психологічну практику.

Вибір конкретної структури узгоджується з науковим керівником та обумовлюється характером дослідницьких завдань, специфікою об'єкта дослідження та орієнтацією роботи на теоретичний аналіз або практичне застосування.

На етапі аналізу результатів відбувається створення власного наукового знання через опис виявлених закономірностей, аналіз даних, встановлення зв'язків та залежностей між досліджуваними змінними. Здобувач освіти має зіставити отримані дані, осмислити їх у контексті теоретичних положень, надати психологічне пояснення виявленим тенденціям та закономірностям.

Важливою складовою є порівняння власних результатів із даними, отриманими іншими дослідниками у схожих дослідженнях. Таке співставлення

дозволяє визначити специфіку власних результатів, виявити загальні закономірності або принципи відмінності, що потребують окремого пояснення.

Для об'єктивної обробки отриманих результатів застосовують методи математичної статистики. У тексті роботи наводять формули використаних статистичних критеріїв, пояснюють логіку їх застосування, презентують отримані результати у вигляді таблиць або графіків, формулюють висновки на основі статистичного аналізу.

Громіздкі статистичні обчислення, проміжні таблиці з первинними даними, детальні розрахунки доцільно винести у додатки. Це дозволяє зберегти читабельність основного тексту, зосередивши увагу на інтерпретації результатів та їх психологічному змісті, при цьому надаючи можливість зацікавленому читачеві ознайомитися з детальними обчисленнями.

Для полегшення сприйняття кваліфікаційної роботи та структурування великого обсягу допоміжного матеріалу використовують систему додатків. **Додатки** оформлюються як продовження роботи і розташовуються після списку використаних джерел у порядку згадування їх у основному тексті.

До додатків включають матеріали, що доповнюють основний текст: повні тексти використаних методик, бланки анкет та опитувальників, таблиці з первинними або детальними експериментальними даними, ілюстративний матеріал (малюнки, діаграми, графіки), складні математичні обчислення, зразки протоколів дослідження, стимульний матеріал. Кожен додаток має мати заголовок та порядковий номер, на який обов'язково має бути посилання у основному тексті роботи.

Кваліфікаційну роботу завершують **загальні висновки**, що є логічним узагальненням усієї проведеної дослідницької роботи. Головна мета висновків – систематизувати підсумки дослідження, продемонструвати реалізацію поставлених завдань, оцінити ступінь підтвердження або спростування гіпотези.

У висновках розкривають теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, формулюють короткі узагальнення до кожного розділу роботи, при цьому максимум уваги приділяють результатам, отриманим у емпіричній частині дослідження. У цій частині роботи важливо висловити власну наукову позицію,

проте не варто вводити нові факти, аргументи чи ідеї, що не були висвітлені у основній частині.

Обов'язково зазначають, чи виконані всі поставлені завдання дослідження, чи підтвердилася висунута гіпотеза або чи отримано відповідь на дослідницьке питання. Формулюють методичні рекомендації для практичних психологів або інших фахівців. Прийнято також окреслювати перспективи подальших досліджень з обраної проблематики, вказуючи на аспекти, що потребують додаткового вивчення. Обсяг розділу висновків, як і обсяг вступу, становить 2-4 сторінки.

У висновках необхідно відображати не тільки позитивні результати, виявлені у процесі дослідження, а й можливі обмеження, методологічні складнощі, дискусійні моменти. Важливо наголошувати на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтовувати їх достовірність, викладати конкретні рекомендації щодо практичного використання результатів або напрямів подальших досліджень.

Після основного тексту роботи розміщують **список використаних джерел**, який має відповідати темі дослідження і відображати всі аспекти розглянутої проблеми. Список зазвичай складається з 40-50 і більше джерел, включаючи виключно ті праці, на які є посилання у тексті кваліфікаційної роботи. Оформлення бібліографічних посилань здійснюється згідно з чинними стандартами бібліографічного опису (додаток В).

У написанні кваліфікаційної роботи не рекомендується використовувати підручники загального характеру, статті з науково-популярних журналів або енциклопедичні видання як основні теоретичні джерела. Перевага надається оригінальним науковим публікаціям: монографіям, статтям у рецензованих наукових журналах, матеріалам наукових конференцій, дисертаційним дослідженням.

Список подають в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або за заголовками публікацій. Для кожного джерела вказують повну бібліографічну інформацію: автори, назва публікації, вихідні дані видання (місце видання, видавництво, рік видання, обсяг). Усі літературні джерела наводять у списку тією мовою, якою вони опубліковані, із збереженням оригінальної графіки.

Спочатку перераховують праці, написані українською мовою, а потім – праці, написані мовами з латинською графікою (англійською, німецькою,

французькою та іншими європейськими мовами). Така структура полегшує пошук необхідних джерел та відповідає міжнародним стандартам оформлення наукових публікацій.

4.4. Вимоги до оформлення тексту кваліфікаційної роботи

Дотримання стандартів оформлення кваліфікаційної роботи є обов'язковою вимогою, що забезпечує єдність академічних стандартів та полегшує сприйняття наукового тексту.

Текст оформлюється з дотриманням таких полів: ліве поле – 30 мм (для можливості палітурки), праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Основний текст набирається шрифтом Times New Roman, розмір 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5 пт. Вирівнювання здійснюється за шириною аркуша. Відступи перед та після абзацу встановлюються на 0 пт, абзацний відступ (відступ першого рядка) – 1,25 см.

На одній сторінці суцільного тексту має розміщуватися 28-29 друкованих рядків, а в рядку – 58-60 знаків включно з пробілами між словами.

Номери сторінок проставляють у верхньому правому куті або по центру верхнього поля арк уша. Нумерація починається зі вступу, який у кваліфікаційній роботі буде третьою сторінкою. Титульний аркуш та зміст враховуються при підрахунку сторінок, але не нумеруються.

Заголовки основних структурних частин роботи: "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ" (з номером та назвою), "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами, розміщуючи їх симетрично до набору (по центру).

Заголовки підрозділів оформлюються малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Не допускається підкреслення заголовків або використання переносів слів у заголовках.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи (вступ, розділи, висновки, список літератури) починають з нової сторінки.

У кваліфікаційній роботі, окрім текстової форми викладу, для наочного представлення результатів використовують графічні форми: таблиці, діаграми,

графіки, схеми, ілюстрації. Вони дозволяють систематизувати інформацію, скоротити обсяг текстового опису та підвищити наочність представлення даних.

При використанні графічних форм у тексті роботи необхідно дотримуватися таких вимог:

На всі таблиці, рисунки, діаграми у тексті роботи обов'язково мають бути посилання, що передують їх розміщенню або супроводжують їх аналіз.

Таблиці та графічні матеріали вводять у текст безпосередньо після першого посилання на них або на наступній сторінці, якщо на поточній сторінці недостатньо місця для їх розміщення.

Таблиці, рисунки, діаграми нумерують у межах кожного розділу: перша цифра позначає номер розділу, друга – порядковий номер графічної форми у

цьому розділі (наприклад, Табл. 2.1 – перша таблиця другого розділу; Рис. 3.2 – другий рисунок третього розділу).

Таблицю або рисунок відділяють від основного тексту одним рядком відступу зверху та знизу.

Усі графічні матеріали повинні мати назву, що відображає їх зміст (наприклад, Рис. 1.1. Динаміка розвитку емоційного інтелекту; Табл. 2.3. Розподіл респондентів за рівнем тривожності).

Таблиця є формою організації матеріалу, що містить такі обов'язкові елементи:

нумераційний заголовок, у якому вказують слово "Таблиця" та її порядковий номер (вирівнюється по правому краю);

тематичний заголовок, що розміщується на наступному рядку по центру та відображає зміст таблиці;

заголовки граф таблиці (головка), що визначають зміст кожного стовпця;

основна частина таблиці, що складається з боковика (заголовки рядків) та граф з даними.

Усі графи та рядки таблиці повинні мати заголовки. Заголовки граф стосуються всіх даних цього стовпця, а заголовок рядка – усіх даних цього рядка.

Приклад оформлення

Таблиця 2.1

Середні значення показників емоційного інтелекту в експериментальній та контрольній групах

Якщо таблиця містить велику кількість рядків і не вміщується на одній сторінці, її переносять на наступний аркуш. У цьому разі нумераційний та

тематичний заголовки вказують лише над першою частиною таблиці, а над продовженням пишуть "Продовження таблиці" з вказівкою її номера.

Приклад

Продовження таблиці 2.1

У тексті таблицю розміщують після першого посилання на неї. Посилання на таблиці подають у скороченому вигляді.

Приклад першого посилання

Як показано в табл. 2.1, рівень емоційного інтелекту...

Приклад повторного посилання

Ці дані узгоджуються з результатами, наведеними раніше (див. табл. 2.1).

Гістограми, діаграми, графіки, схеми, малюнки обов'язково підписують. Назва розміщується під графічним зображенням по центру. Осі координат на графіках мають бути підписані з вказівкою одиниць виміру. Усі умовні позначення, легенда виносять під графічне зображення.

Приклад оформлення

Рис. 3.1. Динаміка рівня професійного вигорання педагогів протягом навчального року

Кожен додаток починають з нової сторінки. У верхньому правому куті пишуть слово "Додаток" і його порядковий номер (арабськими цифрами) або позначення великою літерою української абетки (за винятком Г, Є, З, І, Ї, Й, О,

Ч, Б). Якщо в роботі є лише один додаток, його не нумерують, а позначають словом "Додаток".

Нижче, по центру рядка, розміщують заголовок додатку, що відображає його зміст.

Приклад оформлення

Додаток А

Опитувальник для вивчення рівня емоційного інтелекту

5. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Підготовка здобувача освіти до захисту

Завершену та належним чином оформлену кваліфікаційну роботу здобувач освіти подає науковому керівнику для остаточної перевірки та оцінювання. Науковий керівник аналізує теоретичний рівень роботи, якість проведення

емпіричного дослідження, рівень сформованості дослідницьких компетентностей здобувача, вміння аналізувати отримані результати, логічність та аргументованість викладу, доцільність та обґрунтованість практичних рекомендацій.

На основі комплексного оцінювання роботи науковий керівник приймає рішення про рекомендацію або відсутність рекомендації роботи до захисту, що фіксується у письмовому відгуку. Здобувача освіти допускають до захисту кваліфікаційної роботи лише після позитивного висновку наукового керівника.

Обов'язковою процедурою допуску до захисту є перевірка роботи на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного засобу StrikePlagiarism. Ця процедура спрямована на забезпечення академічної доброчесності та самостійності виконання дослідження.

Максимальний обсяг цитувань та запозичень для кваліфікаційних робіт не повинен перевищувати сорок відсотків від загального обсягу тексту. Роботу допускають до захисту за умови, що її текст визнається оригінальним з показником унікальності у межах 85-100 відсотків. Роботи з нижчим показником унікальності підлягають доопрацюванню до досягнення встановлених вимог.

Після отримання позитивного відгуку наукового керівника здобувач освіти подає кваліфікаційну роботу на кафедру для організації рецензування. Рецензування здійснюється досвідченими фахівцями у галузі психології, які не є співробітниками кафедри, що здійснює підготовку здобувача.

Рецензент оцінює актуальність теми дослідження, якість теоретичного аналізу, коректність методології емпіричного дослідження, обґрунтованість висновків, практичну значущість результатів, відповідність оформлення встановленим вимогам. Рецензія має містити як позитивні аспекти роботи, так і критичні зауваження, рекомендації щодо можливостей удосконалення дослідження.

5.2. Перелік і порядок обов'язкових процедур для підготовки до захисту кваліфікаційної роботи

Не пізніше ніж за два тижні до захисту, відповідно до затвердженого графіка засідань екзаменаційної комісії, кафедра на підставі відгуку наукового керівника та рецензій приймає рішення щодо допуску здобувача освіти до

захисту кваліфікаційної роботи. Це рішення оформлюється протоколом засідання кафедри.

Не пізніше ніж за п'ять днів до захисту кваліфікаційну роботу разом із супровідними документами (рецензіями, відгуком наукового керівника, довідкою про перевірку на плагіат) передають до навчального відділу для подання екзаменаційній комісії.

Оформлення кваліфікаційної роботи.

Її оформлюють згідно з вимогами ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» за методичними вказівками до виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Кваліфікаційну роботу оформлюють у твердій палітурці (брошурують). Порядок зшивання роботи: титульний аркуш, анотація, зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки (необов'язково).

Екзаменаційній комісії можуть бути надані додаткові матеріали, що свідчать про наукову та практичну значущість виконаного дослідження. До таких матеріалів належать:

Опубліковані статті у наукових фахових виданнях за темою дослідження, що підтверджують апробацію результатів роботи.

Тези доповідей на наукових або науково-практичних конференціях різних рівнів (міжнародних, всеукраїнських, регіональних).

Акти або довідки про впровадження результатів дослідження у практичну діяльність психологічних служб, навчальних закладів, організацій.

Розроблені здобувачем освіти методичні матеріали, програми тренінгів, діагностичні інструменти, інформаційно-просвітницькі матеріали.

Відзнаки, грамоти, сертифікати за участь у наукових конкурсах, олімпіадах, грантових програмах.

Наявність таких матеріалів суттєво підвищує цінність кваліфікаційної роботи та обов'язково враховується екзаменаційною комісією при оцінюванні як роботи, так і рівня професійної підготовки здобувача освіти.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі освіти, які повністю виконали всі вимоги навчального плану освітньо-професійної

програми, успішно склали всі передбачені екзамени та заліки, не мають академічної заборгованості.

5.3. Процедура захисту кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи проводять на відкритому засіданні експертної комісії, яка заслуховує виступ здобувача освіти, ознайомлюється з рецензіями на роботу та відгуком наукового керівника. Засідання є публічним, на ньому можуть бути присутніми викладачі, здобувачі освіти, запрошені фахівці-практики.

Захист кваліфікаційної роботи являє собою наукову дискусію, у процесі якої здобувач освіти демонструє рівень володіння матеріалом дослідження, здатність аргументувати власні судження та висновки, обґрунтовувати наукову та практичну цінність виконаної роботи.

Для виступу перед експертною комісією здобувачу освіти надається 7-10 хвилин, що відповідає озвученню приблизно семи-десяти сторінок тексту формату А4, набраного 14 кеглем з інтервалом 1,5. Для успішного захисту здобувач освіти готує презентаційні матеріали (як правило, у форматі PowerPoint або аналогічному), що наочно ілюструють основні положення дослідження: актуальність теми, мету та завдання, методологію, ключові результати, висновки та практичні рекомендації.

У доповіді здобувач освіти спершу повідомляє членам комісії тему наукового дослідження, після чого викладає основний зміст, що стосується

вступної частини та результатів емпіричної частини роботи. Завершується доповідь презентацією основних висновків щодо отриманих результатів.

Усний виступ на відкритому засіданні екзаменаційної комісії зазвичай містить такі структурні компоненти:

Обґрунтування актуальності теми – стисле пояснення того, чому обрана проблема є важливою для сучасної психологічної науки та практики, які протиріччя або прогалини у знаннях вона заповнює.

Визначення мети роботи та логіки реалізації конкретних завдань – чітке формулювання того, що саме мало бути досягнуто у дослідженні і яким чином це реалізовувалося.

Розкриття сутності та значущості отриманих результатів – презентація теоретичної та практичної значущості результатів дослідження, пояснення

їхнього внеску у розвиток психологічної науки або вирішення практичних завдань.

Виклад висновків та рекомендацій – систематизоване представлення основних результатів дослідження та практичних рекомендацій за їх результатами.

Орієнтовна структура виступу

Детальніше структуру виступу можна представити наступним чином:

Актуальність та обґрунтування обраної теми з поясненням її місця у сучасних психологічних дослідженнях.

Об'єкт та предмет дослідження, що конкретизують фокус наукового пошуку.

Гіпотеза дослідження (у разі її формулювання) або дослідницьке питання, що визначає напрям емпіричного дослідження.

Мета і завдання дослідження, що окреслюють загальний задум та конкретні кроки його реалізації.

Основні теоретичні концепції та наукові положення, на які спирався автор при побудові дослідження.

Методологія дослідження: методи збору даних, діагностичний інструментарій, характеристика вибірки, методи статистичної обробки.

Отримані результати з акцентом на найбільш значущих та оригінальних знахідках дослідження.

Загальні висновки, що узагальнюють результати всієї кваліфікаційної роботи та відповідають на поставлені завдання.

Особливу увагу у доповіді варто приділити опису власного внеску в розробку проблеми, зокрема детальному представленню емпіричної частини

дослідження, оригінальності отриманих результатів та їхнього психологічного змісту.

Під час виступу здобувач освіти має продемонструвати:

Грунтовну обізнаність та належну ерудованість щодо обраної проблеми та предмета дослідження, включаючи знання сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових джерел у контексті своєї спеціальності.

Інноваційний або оригінальний характер самостійно отриманих результатів, здатність критично осмислювати наукову літературу та формулювати власну позицію.

Вміння поєднувати усний виступ з ефективним використанням мультимедійних засобів, демонструванням таблиць, схем, графіків, що ілюструють результати дослідження.

Після доповіді здобувач освіти відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх на захисті. Запитання можуть стосуватися будь-яких аспектів дослідження: обґрунтування вибору теми, методологічних рішень, інтерпретації результатів, можливостей практичного застосування.

Здобувач освіти зобов'язаний по суті відповісти на всі запитання, дати аргументовані роз'яснення щодо критичних зауважень, висловлених у рецензіях або наукових відгуках. Відповіді мають бути чіткими, конкретними, демонструвати глибоке розуміння проблеми та впевненість у отриманих результатах.

Рішення екзаменаційної комісії щодо оцінки знань, виявлених під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи, а також присвоєння здобувачу вищої освіти кваліфікації та видачі відповідного диплома приймають на закритому засіданні відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні.

При оцінюванні роботи екзаменаційна комісія враховує якість виконання дослідження, рівень теоретичної підготовки здобувача освіти, якість доповіді та презентаційних матеріалів, повноту та аргументованість відповідей на запитання, відгук наукового керівника, рецензії, наявність публікацій та інших матеріалів, що підтверджують апробацію результатів.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні екзаменаційна комісія оприлюднює своє рішення. У разі незгоди членів комісії

щодо оцінки певної кваліфікаційної роботи та однакової кількості голосів, голос голови комісії є вирішальним.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оголошують у день захисту після оформлення протоколів екзаменаційної комісії. Секретар комісії веде детальні протоколи захисту та присвоєння кваліфікації, які підписують голова і всі члени екзаменаційної комісії, що брали участь у засіданні. Протоколи здають до навчального відділу для зберігання та подальшого оформлення документів про освіту.

За результатами успішного захисту кваліфікаційної роботи екзаменаційна комісія приймає рішення про присвоєння кваліфікації магістра за спеціальністю "Психологія" та про видачу здобувачу вищої освіти диплома магістра встановленого зразка.

Здобувачі освіти, які отримали незадовільну оцінку при захисті кваліфікаційної роботи, мають право на повторний захист з доопрацьованою

роботою відповідно до встановленого порядку та у терміни, визначені закладом вищої освіти.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання кваліфікаційної роботи здійснюється екзаменаційною комісією на основі комплексного аналізу якості виконаного дослідження, рівня

теоретичної підготовки здобувача освіти, якості захисту та відповідності роботи встановленим вимогам.

Основні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Критерії	Оцінка (в балах)
Теоретичний рівень роботи	
Самостійність аналізу	
Якість виконання емпіричного дослідження	
Оперування науковою термінологією	
Вміння аналізувати отримані результати	
Вміння поєднати теоретичні надбання з емпіричним дослідженням та практикою	
Логічність та аргументованість викладу	
Доцільність та обґрунтованість рекомендацій	
Доцільність та обґрунтованість рекомендацій	
Якість захисту роботи	
Вміння обґрунтовувати власну позицію	
Якість оформлення роботи	

Теоретичний рівень роботи – оцінюється змістовність та глибина аналізу наукових літературних джерел, повнота огляду сучасного стану проблеми, здатність критично осмислювати теоретичні концепції, виявляти дискусійні питання та невирішені аспекти проблеми.

Самостійність аналізу – здатність здобувача освіти самостійно аналізувати опрацьований матеріал, формулювати власні судження, не обмежуючись переказом чужих думок, демонструвати критичне мислення та оригінальність підходу до розгляду проблеми.

Якість виконання емпіричного дослідження – коректність вибору методів дослідження, обґрунтованість методологічних рішень, репрезентативність вибірки, дотримання процедури проведення дослідження,

коректність застосування методів статистичної обробки даних, достовірність отриманих результатів.

Оперування науковою термінологією – точність та коректність використання психологічних термінів, відповідність понятійного апарату сучасному рівню розвитку психологічної науки, чіткість визначення ключових понять дослідження.

Вміння аналізувати отримані результати – глибина інтерпретації емпіричних даних, здатність виявляти закономірності та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, вміння пояснювати отримані результати з позицій теоретичних концепцій, співставляти власні результати з даними інших досліджень.

Вміння поєднати теоретичні надбання з емпіричним дослідженням та практикою – органічність зв'язку теоретичної та емпіричної частин роботи, здатність використовувати теоретичні положення для обґрунтування методології дослідження та інтерпретації результатів, формулювання практично значущих рекомендацій на основі теоретичних узагальнень та емпіричних даних.

Логічність та аргументованість викладу – послідовність та обґрунтованість думки під час доведення або спростування гіпотези, логічна узгодженість всіх структурних компонентів роботи, переконливість аргументації висновків.

Доцільність та обґрунтованість рекомендацій – практична цінність сформульованих рекомендацій, їхня обґрунтованість результатами дослідження, конкретність та реалістичність запропонованих заходів, можливість їхнього впровадження у психологічну практику.

Якість захисту роботи – вміле викладення матеріалу під час доповіді, демонстрація глибокого знання проблеми, ефективність використання презентаційних матеріалів, дотримання регламенту виступу, культура мовлення.

Вміння обґрунтовувати власну позицію – здатність аргументовано відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії, коректно реагувати на критичні зауваження рецензентів, переконливо захищати власну наукову позицію, демонструвати впевненість у отриманих результатах.

Якість оформлення роботи – відповідність тексту встановленим стандартам оформлення, грамотність викладу, коректність бібліографічних

посилань, акуратність оформлення таблиць, рисунків та додатків, дотримання вимог до обсягу структурних частин роботи.

Додаткові критерії, що підвищують оцінку.

Наявність публікацій за темою дослідження у фахових наукових виданнях.

Участь у наукових конференціях з доповідями за результатами дослідження.

Наявність актів або довідок про впровадження результатів дослідження у практичну діяльність.

Отримання відзнак, нагород на наукових конкурсах, олімпіадах.

Розробка оригінального діагностичного інструментарію, корекційних або розвивальних програм.

Шкала оцінювання

Оцінювання кваліфікаційної роботи здійснюється за національною шкалою ("відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно") та за шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Оцінка "відмінно" (A) виставляється за глибоке, всебічне та творче виконання кваліфікаційної роботи, яка характеризується високим теоретичним

рівнем, оригінальністю методологічних рішень, значущістю отриманих результатів, бездоганним оформленням та блискучим захистом.

Оцінка "добре" (B, C) виставляється за якісне виконання кваліфікаційної роботи з незначними недоліками у теоретичній або емпіричній частинах, оформленні або захисті.

Оцінка "задовільно" (D, E) виставляється за виконання кваліфікаційної роботи на достатньому рівні з певними недоліками у теоретичному аналізі, методології дослідження, інтерпретації результатів або оформленні.

Оцінка "незадовільно" (FX, F) виставляється за роботу, що не відповідає встановленим вимогам, містить суттєві методологічні помилки, недостатньо обґрунтовані висновки або виявлені факти академічної недоброчесності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Вернигора Н. М. Написання сучасної наукової статті. Методичні рекомендації; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Гуманітарний ін-т. Київ : Білий Тигр, 2015. 28 с.
4. Данильян О. Г., Дзьовань О.Г. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Право, 2017. 448 с.
5. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-04-03]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
6. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.
7. Фініков Т. Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба. Академічна чесність як основа сталого розвитку

університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова К.; Таксон, 2016. С. 9-36.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра педагогіки, психології та менеджменту**

«ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ»
Рішенням засідання кафедри
педагогіки, психології та

менеджменту
Протокол №____від ____202_р.
завідувач кафедри
_____**Юлія ГЕРАСИМЕНКО**
підпис

«НАЗВА ТЕМИ»

**Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня «магістр»**

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 Психологія
Освітньо-професійна програма «Психологія»

Здобувачка вищої освіти
групи ПС-24-11-зМ

КЛИМЧУК Марта Миколаївна _____
(підпис)

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук,
професор

КУЧЕРЕНКО Ірина Анатоліївна _____
(підпис)

Біла Церква 2026

Додаток Б
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО

**«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма «Психологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри _____

«_____» _____ 202__ року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу(ці) освіти**

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи _____

Науковий керівник (ця) _____
прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання

Строк подання здобувачем освіти роботи _____

Вихідні дані до роботи _____

Перелік питань, які потрібно розробити: _____

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Здобувач/ка освіти

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Додаток В

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.	11
1.1 Феномен тривожності у психологічній науці, поняття, види та причини виникнення.	11
1.2 Особливості прояву тривожності у дітей дошкільного віку.	26
1.3 Психологічні чинники впливу на виникнення тривожності у дітей дошкільного віку.	33
Висновки до розділу 1.	53
РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВІВ ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.	56
2.1. Організація та методика дослідження тривожності у дітей дошкільного віку.	56
2.2. Аналіз результатів дослідження рівня тривожності у дітей дошкільного віку.	63
2.3. Аналіз результатів дослідження психологічних особливостей проявів тривожності у дітей дошкільного віку та факторів їх виникнення.	70
Висновки до розділу 2.	81
РОЗДІЛ 3 ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.	83
3.1. Принципи та методи психокорекційної роботи з тривожними дошкільниками.	83
3.2. Програма психологічної корекції тривожності у дітей дошкільного віку.	93
3.3. Рекомендації для батьків та вихователів щодо подолання та профілактики тривожності у дошкільників.	106
Висновки до розділу 3.	113
ВИСНОВКИ.	114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	116
ДОДАТКИ.	124

Зразок оформлення списку використаних джерел

Книги: один автор

Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. Київ: Видавництво ТОВ "КММ", 2016. 240 с.

Балл Г. О. Раціогуманістична орієнтація в методології людинознавства. Київ; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2017. 234 с.

Книги: два або три автори

Санникова О. П., Кузнецова О. В. Емоційність у структурі особистості. Одеса: Видавництво Харківського Національного Університету ім. В. Н. Каразіна, 2014. 278 с.

Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Фоменко А. І. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. Київ: Ніка-Центр, 2016. 580 с.

Книги: чотири і більше авторів

Психологія особистості: словник-довідник / Т. М. Титаренко та ін. Київ: Рута, 2001. 320 с.

Автори та редактори / упорядники

Основи психології: підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. 6-те вид., стереотип. Київ: Либідь, 2006. 632 с.

Частина видання: книги

Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації. *Психологічний часопис*. 2018. № 1. С. 5–19.

Чепелева Н. В., Рудницька С. Ю. Проблема конструювання психологічного знання в сучасному науковому дискурсі. *Психологія і особистість*. 2017. № 1 (11). С. 11–29.

Особливості психологічної адаптації студентів до навчання у ВНЗ / О. С. Колтунович та ін. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2017. Вип. 1 (2). С. 71–75.

Частина видання: матеріали конференцій

Вознюк О. В. Нейропсихологічний підхід у психокорекції порушень розвитку дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН*

України. Київ, 2018. Т. V: Психофізіологія. Медична психологія. Генетична психологія. Вип. 15. С. 26–34.

Дисертації

Яценко Т. С. Активна соціально-психологічна підготовка вчителя до спілкування з учнями: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07. Київ, 1989. 425 с.

Автореферати дисертацій

Бойченко М. А. Інтегративна модель особистості неповнолітнього злочинця: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06. Харків, 2010. 20 с.

Інтернет-ресурси

Василенко Л. П. Дитяча психотравма і її наслідки. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2017. Вип. 6. Т. 1. С. 106–110. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2017_6\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2017_6(1)_22)

Гнатенко П. І. Національна психологія. Київ, 2020. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5445/1/P_Gnatenko_IL.pdf

Іноземні джерела

Sternberg R. J., Sternberg K. The nature of hate. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 315 p.

Gross J. J. Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological Inquiry*. 2015. Vol. 26. № 1. P. 1–26.

American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association (7th ed.). 2020. URL: <https://apastyle.apa.org/> (accessed: 10.12.2024).

Нормативні документи

Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

